

דתנא קמא סבר, מדרשתיק, בתחילה, בשעה שהקנה לו, קנינהו. והאי דקא צווח לבסוף, מהדר הוא דקא הדר ביה. רוצה לחזור בו מהסכמתו. אך כיון שכבר זכה בנכסים, אינו יכול לחזור בו בלא קנין.

ורבן שמעון בן גמליאל סבר, הוכיח סופו, שצווח, על תחלתו, שאינו חפץ בנכסים כלל.

והאי דלא צווח עד השתא, דסבר, כי לא ממו לדידי מאי אצווח [מדוע אצווח כל זמן שלא הגיע השטר לדידי]?

תנו רבנן בברייתא: שכיב מרע שאמר "תנו מאתים זו לפלוני, ושלוש מאות לפלוני, וארבע מאות לפלוני"⁽¹⁷⁸⁾, ובמקרה שלא שייר לעצמו נכסים נוספים, זכו המקבלים בדיבורו בלא קנין. דדברי שכיב מרע ככתובים וכמסורים דמו.

ואין אומריין כל הקודם בשטר זוכה⁽¹⁷⁹⁾.

אם היה רבן שני, היינו, מקבל המתנה, בהן, הרי אלו אוכלין בתרומה ככל קנין כספו⁽¹⁷⁶⁾. כלומר, על כרחו זכה בהם, והרי הם כרכושו.

רבן שמעון בן גמליאל אומר, כיון שאמר הלה "אי אפשי בהן", כבר זכו בהן יורשין. היינו, הראשון או יורשיו⁽¹⁷⁷⁾. עד כאן הברייתא.

והוינן בה, וכי תנא קמא סבר שזכה בהן בעל כרחו, אפילו עומד וצווח?

אמר רבא, ואיתימא רבי יוחנן: בצווח מעיקרו, דכולי עלמא לא פליגי דלא קני.

שתק ולבסוף צווח, דכולי עלמא לא פליגי דקני. כדלעיל.

כי פליגי, במקרה שזיכה לו את המתנה על ידי אחר, ושתק, ולבסוף, כשנתנו לו את השטר, צווח.

להשמיענו רבותא בסימן פא, שאם אמר "תנו מאתים לפלוני, ואחריו שלש מאות לפלוני, ואחריו ארבע מאות לפלוני", כל הקודם זכה, והאחרון מפסיד אף על פי שהשכיב מרע אוהבו יותר ונתן לו מתנה מרובה. רשב"ם.

ויש שכתבו באופן אחר: שאם נתן לכולם בשוה, כגון שנתן לכולם מאתיים זוז, כל הקודם במתנתו זוכה, אפילו אם לא אמר "ואחריו". שאם לא כן, היה לו לומר שיתנו להם ביחד שש מאות זוז.

ורק אם נתן לכל אחד סכום אחר, אמרינן שכולם זכו כאחד. (עיין בשו"ע חו"מ רנג' ט', ובבאור הגר"א שם סקי"ח, ובתוספות גיטין נ' ב').

179. דוקא בשכיב מרע, המקנה את נכסיו על

ועוד מקומות), ואם כן אין הוצאות אחזקתו מוטלות עליו, מכל מקום לא ניחא ליה לעשות כן. רשב"ם.

176. דכתיב גבי תרומה: "וכהן כי יקנה נפש קנין כספו, הוא יאכל בו". ויקרא כב' יא.

177. הרשב"ם מבאר, שרשב"ג לא סבר כדעת ריש לקיש שהובאה לעיל, ש"הנותן מתנה לחבירו ואמר הלה אי אפשי בה, כל המחזיק בה זכה בה", אלא סבר שתחזור המתנה לראשון, דאדעתא דהכי לא נתן לו.

אמנם למעשה לא קימא לן כמותו בזה, אלא כדעת ריש לקיש.

178. התנא התשמש בדוגמאות אלו כדי